

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Психологія професійної діяльності»**

загальний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійними програмами «Пожежна безпека»,
«Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи», «Аудит пожежної та техногенної
безпеки» підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 "Цивільна безпека" за спеціальністю 261 "Пожежна безпека"

Рекомендовано кафедрою психології діяльності в
особливих умовах на 2023-2024 навчальний рік.
Протокол від « 8 » серпня 2023 року № 1.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Психологія професійної діяльності»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація (опис) навчальної дисципліни

Базові знання, отримані здобувачами вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності», сприяють збагаченню їх наукового світогляду та психологічної культури, а також оволодінню певними практичними навиками, які дозволять фахівцю у майбутньому самостійно вирішувати професійні завдання.

Цей курс передбачає ознайомлення із теоретичними і прикладними підходами у психології професійної діяльності, ознайомлення із соціально-психологічними засадами процесу регуляції професійної діяльності суб'єкта діяльності та психологічних особливостей організації професійної діяльності, професійної адаптації, професійної орієнтації, професійного консультування, професійної діяльності в особливих умовах тощо, а також вироблення базових практичних умінь і навичок у межах соціально-психологічної практики в галузі психології професійної діяльності.

Відмінною особливістю цього курсу є те, що на заняттях застосовуються методи активного навчання, творчого оперування засвоєними знаннями, розуміння перспектив розвитку сучасної психології праці, розвиток у здобувачів вищої освіти базових загальних компетенцій.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Назаров Олег Олександрович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 441. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	nazarov@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- соціальна психологія; - політична психологія; - психологія праці.
Професійні здібності	- супервізія для психологів-практиків, соціальних працівників та працівників кадрових органів
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Назаров О.О. Психологія діяльності рятувальника: зміст та проблеми для обговорення. Проблеми екстремальної та кризової психології, 2022. № 4(2). С. 30-37. http://repositc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16953 Yurchynska H., Ananova I., Nazarov O., Salnikova T., Martynets L. Provision of qualified psychological assistance as a result of crisistraumatic events. AD ALTA: journal of interdisciplinary research. Vol. 12, Issue 2, Special Issue XXXI., MAGNANIMITAS Assn / Hradec Kralove, The Czech

	Republic, 2022. P. 94-99. http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120231/papers/A_17.pdf Назаров О.О., Коваль С.М., Кучеренко С.М. Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах // Габітус. Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. –Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 18, Том 1. -С. 86-90. Назаров О.О., Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С.
--	--

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру що п'ятниці з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти базових знань із психології професійної діяльності та оволодіння певними практичними вміннями та навиками, які дозволять фахівцю у майбутньому самостійно вирішувати професійні завдання.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна
Рік підготовки	3-й
Семестр	5-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3,0
- кількість модулів	3
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	8
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	80

- індивідуальні завдання (науково-дослідні) (годин)	-
- підсумковий контроль	диференційований залік

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування навчальними дисциплінами: філософія, політологія.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійних програм «Пожежна безпека», «Пожежогашіння та аварійно-рятувальні роботи», «Аудит пожежної та техногенної безпеки» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду..	ПРН 02
Застосовувати невербальні методи спілкування; здійснювати пошук нової інформації; навчати працівників об'єкту і населення з питань забезпечення пожежної безпеки; проводити заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.	ПРН 22

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)	ЗК, ПК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК 01
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК 02
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК 07
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	ЗК 08
Здатність надавати домедичну допомогу постраждалому	ПК 28

Здатність організувати та проводити навчання населення з питань пожежної безпеки.

ПК 30

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Вступ до психології професійної діяльності. Особистість як суб'єкт професійної діяльності.

Тема 1.1. Психологія професійної діяльності як галузь науки.

Тема 1.2. Суб'єкт професійної діяльності, його структура та особливості.

Тема 1.3. Розвиток суб'єкта професійної діяльності: зміст та особливості.

МОДУЛЬ 2. Психологія професійної діяльності.

Тема 2.1. Професія як система соціальних відношень: зміст та особливості.

Тема 2.2. Психологічні аспекти професійної адаптації і стабілізації професійних кадрів.

МОДУЛЬ 3. Психологія професійного колективу та його діяльності в особливих умовах.

Тема 3.1. Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у професійному колективі.

Тема 3.2. Психологічні засади діяльності в особливих умовах.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		семінарські (практичні) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
5- й семестр						
Модуль 1. Вступ до психології професійної діяльності. Особистість як суб'єкт професійної діяльності.						
Тема 1.1 Психологія професійної діяльності як галузь науки.	9	1			8	
Тема 1.2 Суб'єкт професійної діяльності, його структура та особливості.	9	1			8	

Тема 1.3 Розвиток суб'єкта професійної діяльності: зміст та особливості.	14	2			12	модульна контрольна робота (теми 1.1-1.3)
Разом за модулем 1	32	4			28	
Модуль 2. Психологія професійної діяльності.						
Тема 2.1 Професія як система соціальних відношень: зміст та особливості.	11	1			10	
Тема 2.2 Психологічні аспекти професійної адаптації і стабілізації професійних кадрів.	15	1			14	модульна контрольна робота (теми 2.1-2.2)
Разом за модулем 2	26	2			24	
Модуль 3. Психологія професійного колективу та його діяльності в особливих умовах.						
Тема 3.1 Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у професійному колективі.	13	1			12	
Тема 3.2 Психологічні засади діяльності в особливих умовах.	19	1	2		16	модульна контрольна робота (теми 3.1-3.2)
Разом за модулем 3	32	2	2		28	
Разом	90	8	2		80	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Психологічні засади діяльності в особливих умовах	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

1. Предмет та основні завдання психології професійної діяльності як галузі психологічного знання про працю і працюючих.
2. Діяльність та її значення у контексті культурно-історичного розвитку суспільства.
3. Історія психології праці та професійної діяльності як прикладної психологічної науки.
4. Прикладна психології діяльності: психотехніка та наукова організація праці.
5. Індустріальний період розвитку психології праці як психологічної науки.
6. Методологічні основи досліджень у психології професійної діяльності.
7. Методи досліджень у психології професійної діяльності.
8. Поняття «суб'єкт професійної діяльності». Структура особистості суб'єкта професійної діяльності.
9. Природні властивості індивіда та індивідуально-психологічні властивості суб'єкта професійної діяльності.
10. Диференційно-психологічні основи вивчення суб'єкта професійної діяльності.
11. Проблема співвідношення темпераменту з іншими психічними властивостями.
12. Працездатність та її динаміка. Типологічні відмінності працездатності.
13. Фактори зміни працездатності у процесі професійної діяльності.
14. Домінуючий емоційний фон й особистісні характеристики працівника.
15. Основні етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.
16. Кризи професійного становлення.
17. Проблеми професійних деструкцій та психічного вигорання.
18. Проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності.
19. Розвиток професійної самосвідомості.
20. Регулятивні процеси в структурі професійної діяльності.
21. Мотивація професійної діяльності.
22. Професії: підходи до систематики та класифікації. «Формула професії».
23. Психологічне вивчення професій: професіографії та психографії.
24. Професійна орієнтація як науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення.
25. Структура профорієнтації та її психологічний аналіз.
26. Принципи, методи, обмеження в профорієнтаційній і профконсультаційній роботі.

27. Професійний відбір як виявлення придатності людини до конкретного виду професійної діяльності.

28. Психологічні проблеми професійного навчання. Формування професійних умінь та навичок.

29. Професіографія та її роль в профорієнтаційній роботі і професійному навчанні.

30. Професійний відбір та його психологічні основи.

31. Критерії професійної придатності та методи діагностики професійно важливих якостей фахівців.

32. Етапи системи прогнозування професійного потенціалу суб'єкта професійної діяльності: найм, підбір і професійний відбір.

33. Професійна адаптація, її сутність і види. Критерії та методи оцінювання адаптації професійних кадрів.

34. Трудова дезадаптація працівників: причини та шляхи подолання трудової дезадаптації.

35. Соціально-психологічна адаптація як вид адаптації професіонала.

36. Організаційні особливості атестація персоналу. Висунення кадрового резерву.

37. Соціально-психологічні феномени в малих групах.

38. Професійний колектив та його соціально-психологічні особливості.

39. Психологія ділового спілкування.

40. Методи забезпечення результативного спілкування.

41. Організаційна структура групи та психологічна сумісність.

42. Психологічна сумісність як умова успішності спільної професійної діяльності.

43. Психологія управління та організації професійної діяльності: соціально-психологічні аспекти.

44. Конфлікт в професійному середовищі, його структура та причини виникнення.

45. Організаційно-психологічні умови вирішення виробничих конфліктів.

46. Особливі умови професійної діяльності: психологічна складова.

47. Професійна діяльність в особливих умовах.

48. Психологічна підготовка до професійної діяльності в особливих умовах.

49. Професійні захворювання та професійні деструкції.

50. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, модульні контрольні роботи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі **методи навчання і викладання**:

- методи навчання за джерелами набуття знань: лекція, пояснення, бесіда, обговорення матеріалу що вивчається;

- наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження);

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто

навчається, а саме проблемний виклад та частково-пошуковий;

- робота з навчально-методичною літературою та із використанням технічних ресурсів;

- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, індивідуальні завдання, есе, реферати, доповіді тощо.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі індивідуального опитування; виступів на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань; виконання модульних контрольних робіт тощо.

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3	0	0
	семінарські заняття			
	модульний контроль*	1	30	30
Разом за модуль 1				30
Модуль 2	лекції	2	0	0
	семінарські заняття			
	модульний контроль*	1	30	30
Разом за модуль 2				30
Модуль 3	лекції	2	0	0
	семінарські заняття	1	0	0
	модульний контроль*	1	30	30
Разом за модуль 3				30

Разом за поточний контроль	90
II. Індивідуальна самостійна робота	10
III. Диференційований залік	0
Разом за всі види навчальної роботи	100

* – види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Поточний контроль

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти, які дозволяють отримати додаткові бали:

10 балів – тему розкрито в повному обсязі, всі положення обґрунтовані, є самостійні судження;

8 бали - тему розкрито в основному, визначення та аргументація взяті з конспекту та основної навчальної літератури;

6 бали – тему розкрито не повністю, матеріал повторює положення з лекції, приклади знайдені самостійно та інтерпретовані правильно;

4 бали – тему розкрито недостатньо та поверхнево, матеріал повторює положення лекції, приклади з лекції, розуміння недостатньо чітке;

1 бал – тему розкрито фрагментарно, приклади не наведені, або не є достатньо зрозумілими здобувачеві;

0 балів – завдання, передбачене на індивідуальну самостійну роботу, здобувачем не виконане.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем з нижченаведеного переліку або індивідуальну тему погоджену з викладачем та самостійно виконати поглиблене дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти за модулями 1, 2 та 3:

1. Предмет та основні завдання психології професійної діяльності як галузі психологічного знання про працю і працюючих.

2. Діяльність та її значення у контексті культурно-історичного розвитку суспільства.

3. Історія психології праці та професійної діяльності як прикладної психологічної науки.

4. Прикладна психологія професійної діяльності: психотехніка та наукова організація праці.

5. Індустріальний період розвитку психології праці як психологічної науки.

6. Методологічні основи досліджень у психології праці.

7. Методи досліджень у психології професійної діяльності.

8. Поняття «суб'єкт професійної діяльності». Структура особистості суб'єкта професійної діяльності.

9. Природні властивості індивіда та індивідуально-психологічні властивості суб'єкта професійної діяльності.

10. Диференційно-психологічні основи вивчення суб'єкта професійної діяльності.

11. Проблема співвідношення темпераменту з іншими психічними властивостями.

12. Працездатність та її динаміка. Типологічні відмінності працездатності.

13. Фактори зміни працездатності у процесі професійної діяльності.

14. Домінуючий емоційний фон й особистісні характеристики працівника.

15. Основні етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.

16. Кризи професійного становлення.

17. Проблеми професійних деструкцій та психічного вигорання.

18. Проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності.

19. Розвиток професійної самосвідомості.

20. Регулятивні процеси в структурі професійної діяльності.

21. Мотивація професійної діяльності.

22. Професії: підходи до систематики та класифікації. «Формула професії».

23. Психологічне вивчення професій: професіографії та психографії.

24. Професійна орієнтація як науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення.

25. Структура профорієнтації та її психологічний аналіз.

26. Принципи, методи, обмеження в профорієнтаційній і профконсультаційній роботі.

27. Професійний відбір як виявлення придатності людини до конкретного виду професійної діяльності.

28. Психологічні проблеми професійного навчання. Формування професійних умінь та навичок.

29. Професіографія та її роль в профорієнтаційній роботі і професійному навчанні.

30. Професійний відбір та його психологічні основи.

31. Критерії професійної придатності та методи діагностики професійно важливих якостей фахівців.

32. Етапи системи прогнозування професійного потенціалу суб'єкта професійної діяльності: найм, підбір і професійний відбір.

33. Професійна адаптація, її сутність і види. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів.

34. Трудова дезадаптація працівників: причини та шляхи подолання трудової дезадаптації.

35. Соціально-психологічна адаптація як вид професійної адаптації професіонала.

36. Професійна атестація трудових постів (посад) в організації на основі методів професіографії.

37. Організаційні особливості атестація працюючого персоналу. Висунення кадрового резерву.

38. Соціально-психологічні феномени в малих групах.

39. Професійний колектив та його соціально-психологічні особливості.

40. Психологія ділового спілкування.

41. Методи забезпечення результативного спілкування.

42. Організаційна структура групи та психологічна сумісність.

43. Психологічна сумісність як умова успішності спільної професійної діяльності.

44. Психологія управління та організації професійної діяльності: соціально-психологічні аспекти.

45. Конфлікт в професійному середовищі, його структура та причини виникнення.

46. Організаційно-психологічні умови вирішення виробничих конфліктів.

47. Особливі умови професійної діяльності: психологічна складова.

48. Професійна діяльність в особливих умовах.

49. Психологічна підготовка до професійної діяльності в особливих умовах.

50. Професійні захворювання та професійні деструкції.

51. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт у формі есе за модулями 1, 2 та 3:

30 – 26 балів – вірно дані відповіді на три питання із дотриманням всіх вимог до виконання;

25 - 21бал – в цілому розкриті три питання, але недостатньо обґрунтуванні відповіді, допущені незначні помилки;

20 балів – дані відповіді на два питання;

10 балів – дано відповідь на одне питання;

0 балів – відповідь відсутня або робота містить грубі помилки.

Модульна контрольна робота є складовою контролю роботи здобувачів вищої освіти, яка виконується у вигляді письмової роботи під час періоду самостійного навчання у міжсесійний період та повинна бути подана для перевірки та рецензування викладачу. Здобувачі вищої освіти, модульні контрольні роботи яких пройшли рецензування та зараховані, вважаються допущеними до складання диференційованого заліку з дисципліни. Оцінювання модульної контрольної роботи здійснюється у відповідності до визначених критеріїв. У день складання диференційованого заліку модульні контрольні роботи на рецензування не

приймаються.

Загальні вимоги до оформлення контрольної роботи: написання українською мовою, чіткість побудови, логічна послідовність аргументації відповідей на завдання. Слід використовувати загальноприйнятую психологічну термінологію.

Список використаних літературних джерел розміщується з нової сторінки у алфавітному порядку.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат).

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з одного питання. У відповіді на поставлені питання здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Питання для підготовки до модульної контрольної роботи за модулем у формі есе:

Модуль 1:

1. Предмет та основні завдання психології професійної діяльності як галузі психологічного знання про працю і працюючих.
2. Діяльність та її значення у контексті культурно-історичного розвитку суспільства.
3. Історія психології праці та професійної діяльності як прикладної психологічної науки.
4. Прикладна психологія професійної діяльності: психотехніка та наукова організація праці.
5. Індустріальний період розвитку психології праці як психологічної науки.
6. Методологічні основи досліджень у психології праці.
7. Методи досліджень у психології професійної діяльності.
8. Поняття «суб'єкт професійної діяльності». Структура особистості суб'єкта професійної діяльності.
9. Природні властивості індивіда та індивідуально-психологічні властивості суб'єкта професійної діяльності.
10. Диференційно-психологічні основи вивчення суб'єкта професійної діяльності.
11. Проблема співвідношення темпераменту з іншими психічними властивостями.
12. Працездатність та її динаміка. Типологічні відмінності працездатності.
13. Фактори зміни працездатності у процесі професійної діяльності.
14. Домінуючий емоційний фон й особистісні характеристики працівника.

15. Основні етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.
16. Кризи професійного становлення.
17. Проблеми професійних деструкцій та психічного вигорання.
18. Проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності.
19. Розвиток професійної самосвідомості.
20. Регулятивні процеси в структурі професійної діяльності.
21. Мотивація професійної діяльності.

Модуль 2:

1. Професії: підходи до систематики та класифікації. «Формула професії».
2. Психологічне вивчення професій: професіографії та психографії.
3. Професійна орієнтація як науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення.
4. Структура профорієнтації та її психологічний аналіз.
5. Принципи, методи, обмеження в профорієнтаційній і профконсультаційній роботі.
6. Професійний відбір як виявлення придатності людини до конкретного виду професійної діяльності.
7. Психологічні проблеми професійного навчання. Формування професійних умінь та навичок.
8. Професіографія та її роль в профорієнтаційній роботі і професійному навчанні.
9. Професійний відбір та його психологічні основи.
10. Критерії професійної придатності та методи діагностики професійно важливих якостей фахівців.
11. Етапи системи прогнозування професійного потенціалу суб'єкта професійної діяльності: найм, підбір і професійний відбір.
12. Професійна адаптація, її сутність і види. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів.
13. Трудова дезадаптація працівників: причини та шляхи подолання трудової дезадаптації.
14. Соціально-психологічна адаптація як вид професійної адаптації професіонала.
15. Професійна атестація трудових постів (посад) в організації на основі методів професіографії.
16. Організаційні особливості атестація працюючого персоналу. Висунення кадрового резерву.

Модуль 3:

1. Соціально-психологічні феномени в малих групах.
2. Професійний колектив та його соціально-психологічні особливості.
3. Психологія ділового спілкування.
4. Методи забезпечення результативного спілкування.
5. Організаційна структура групи та психологічна сумісність.
6. Психологічна сумісність як умова успішності спільної професійної діяльності.

7. Психологія управління та організації професійної діяльності: соціально-психологічні аспекти.
8. Конфлікт в професійному середовищі, його структура та причини виникнення.
9. Організаційно-психологічні умови вирішення виробничих конфліктів.
10. Особливі умови професійної діяльності: психологічна складова.
11. Професіоналізм в особливих умовах.
12. Психологічна підготовка до професійної діяльності в особливих умовах.
13. Професійні захворювання та професійні деструкції.
14. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності.

Підсумковий контроль.

Здійснюється шляхом підрахунку сумарної кількості балів, отриманих разом за всі види навчальної роботи та накопичених протягом семестру, за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку:

1. Предмет та основні завдання психології професійної діяльності як галузі психологічного знання про працю і працюючих.
2. Діяльність та її значення у контексті культурно-історичного розвитку суспільства.
3. Історія психології праці та професійної діяльності як прикладної психологічної науки.
4. Прикладна психологія професійної діяльності: психотехніка та наукова організація праці.
5. Індустріальний період розвитку психології праці як психологічної науки.
6. Методологічні основи досліджень у психології праці.
7. Методи досліджень у психології професійної діяльності.
8. Поняття «суб'єкт професійної діяльності». Структура особистості суб'єкта професійної діяльності.
9. Природні властивості індивіда та індивідуально-психологічні властивості суб'єкта професійної діяльності.
10. Диференційно-психологічні основи вивчення суб'єкта професійної діяльності.
11. Проблема співвідношення темпераменту з іншими психічними властивостями.
12. Працездатність та її динаміка. Типологічні відмінності працездатності.
13. Фактори зміни працездатності у процесі професійної діяльності.
14. Домінуючий емоційний фон й особистісні характеристики працівника.
15. Основні етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.
16. Кризи професійного становлення.
17. Проблеми професійних деструкцій та психічного вигорання.

18. Проблема формування індивідуального стилю професійної діяльності.
19. Розвиток професійної самосвідомості.
20. Регулятивні процеси в структурі професійної діяльності.
21. Мотивація професійної діяльності.
22. Професії: підходи до систематики та класифікації. «Формула професії».
23. Психологічне вивчення професій: професіографії та психографії.
24. Професійна орієнтація як науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення.
25. Структура профорієнтації та її психологічний аналіз.
26. Принципи, методи, обмеження в профорієнтаційній і профконсультаційній роботі.
27. Професійний відбір як виявлення придатності людини до конкретного виду професійної діяльності.
28. Психологічні проблеми професійного навчання. Формування професійних умінь та навичок.
29. Професіографія та її роль в профорієнтаційній роботі і професійному навчанні.
30. Професійний відбір та його психологічні основи.
31. Критерії професійної придатності та методи діагностики професійно важливих якостей фахівців.
32. Етапи системи прогнозування професійного потенціалу суб'єкта професійної діяльності: найм, підбір і професійний відбір.
33. Професійна адаптація, її сутність і види. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів.
34. Трудова дезадаптація працівників: причини та шляхи подолання трудової дезадаптації.
35. Соціально-психологічна адаптація як вид професійної адаптації професіонала.
36. Професійна атестація трудових постів (посад) в організації на основі методів професіографії.
37. Організаційні особливості атестація працюючого персоналу. Висунення кадрового резерву.
38. Соціально-психологічні феномени в малих групах.
39. Професійний колектив та його соціально-психологічні особливості.
40. Психологія ділового спілкування.
41. Методи забезпечення результативного спілкування.
42. Організаційна структура групи та психологічна сумісність.
43. Психологічна сумісність як умова успішності спільної професійної діяльності.
44. Психологія управління та організації професійної діяльності: соціально-психологічні аспекти.
45. Конфлікт в професійному середовищі, його структура та причини виникнення.

46. Організаційно-психологічні умови вирішення виробничих конфліктів.
47. Особливі умови професійної діяльності: психологічна складова.
48. Професійна діяльність в особливих умовах.
49. Психологічна підготовка до професійної діяльності в особливих умовах.
50. Професійні захворювання та професійні деструкції.
51. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності.

Політика викладання навчальної дисципліни

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента): відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни. Роботи, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 261 «Пожежна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека». Х.: НУЦЗУ, 2021. 33 с.

2. Освітньо-професійна програма «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 261 «Пожежна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека». Х.: НУЦЗУ, 2021. 34 с.
3. Освітньо-професійна програма «Аудит пожежної та техногенної безпеки» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека». Х.: НУЦЗУ, 2021. 35 с.
4. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. - К.: Знання, 2008. - 655 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: westudents.com.ua/knigi/530-psihologiya-prats-baklitskiy-o.html
5. Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький
6. Психологія професійної діяльності та психологічна діагностика організацій: курс лекцій. / Укладач О.С. Юрков. – Мукачєво: МДУ, 2017. - 116 с.
7. Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. - Хмельницький: ХНУ, 2013. - 191 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [//www.google.com/search?q=](http://www.google.com/search?q=)
8. Психологія праці та інженерна психологія: навч. посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» - 2-ге вид. / укладач О.С. Юрков. - Мукачєво: МДУ, 2018. - 187 с.
9. Мазяр О.В., Кириченко В.В. Психологія праці: модульний курс: навч. посібник. -Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. - 190 с.
10. Орбан-Лембрик Л.Б. Соціальна психологія: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. - К.: Академвидав, 2003. - 448 с. © Орбан-Лембрик Л.Б., 2003.[Електронний ресурс]. -Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/537-sotsalna-psihologiya-orban-lembrik-lb.html>
11. Коваленко А.Б., Корнєв М.Н. Соціальна психологія: Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене - К., 2006. - 400 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/414683.pdf
12. Воляннюк Н.Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В., Блохіна І. О., Кононець М. О., Москаленко О. В., Боковець О. І., Андрійцев Б. В. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf>
13. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. - К.: НікаЦентр, 2006. - 532 с.
14. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2003. - 367 с.
15. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. - К.: Академвидав, 2003. - 568 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>

Розробник: професор кафедри
психології діяльності в особливих умовах

Олег НАЗАРОВ